

Fiscaal Juridische Actualiteiten

Informatiebulletin over de eigen woning en inkomensvoorzieningen

Nummer 228 – augustus 2022

Inhoud

Fiscaal Juridische Signalen

- [Toegelaten buitenlandse aanbieders voor bancaire lijfrente en AOV](#) 1
- [IBO Vermogensverdeling aangeboden aan Tweede Kamer](#) 2

Vraag van de maand

- [Overgangsrecht bestaande eigenwoningschuld van toepassing bij verblijfsbeding?](#) 3

Wetgeving en beleid

- [Beëindigingsmoment van de overbruggingslijfrente](#) 4
- [Internetconsultatie Fiscale verzamelwet 2024](#) 5
- [Minder leenruimte voor eigen woning per 2023](#) 6
- [Afkoopvoeten pensioen in eigen beheer](#) 6
- [Stand van zaken voorstel Wet toekomst pensioenen](#) 7

Jurisprudentie

- [Eenmalige uitkering ter compensatie van kosten lijfrente onbelast](#) 8
- [Partnervrijstelling van toepassing bij langdurig samenwonen broer en zus](#) 9
- [Sloopwoning is geen eigen woning](#) 9
- [Vordering ontslag hoofdelijke aansprakelijkheid afgewezen](#) 10

Fiscaal Juridische Signalen

Toegelaten buitenlandse aanbieders voor bancaire lijfrente en AOV

Voor het eerst is een buitenlandse aanbieder aangewezen als toegelaten aanbieder van een bancaire lijfrente. Ook is voor het eerst een buitenlandse aanbieder aangewezen als toegelaten aanbieder van arbeidsongeschiktheidsverzekeringen.

[Kennisgeving van 21 juli 2022, nr. 2022-192641, Stcrt. 2022, 19252](#)

Op grond van [art. 3.126a lid 2 onderdeel d Wet IB 2001](#) kan een buitenlandse bank, beleggingsonderneming of (beheerder van) een beleggingsinstelling worden aangewezen als toegelaten aanbieder van lijfrenterekeningen of lijfrentebeleggingsrechten. In de [kennisgeving van 21 juli 2022](#) heeft de staatssecretaris een dergelijke aanwijzing bekend gemaakt. In dezelfde kennisgeving is de aanwijzing bekend gemaakt van een buitenlandse aanbieder van arbeidsongeschiktheidsverzekeringen als toegelaten aanbieder in Nederland. De aanwijzing van een toegelaten buitenlandse aanbieder van arbeidsongeschiktheidsverzekeringen berust op [art. 3.126 lid 2 Wet IB 2001](#).

De minister maakt gebruik van deze aanwijzingsbevoegdheid als de buitenlandse aanbieder aan alle voorwaarden voldoet die volgen uit [art. 14](#) (verzekeraars) en [art. 14a](#) (aanbieders van lijfrenterekeningen) Uitvoeringsbesluit inkomstenbelasting 2001.

De kennisgeving is een actualisering van de [bekendmaking van 15 maart 2021, nr. 2021-5656](#).

Belang voor de praktijk

Op basis van [art. 126 lid 1 aanhef en onder d Wet IB 2001](#) zijn al enige tijd 3 levensverzekeraars aangewezen als toegelaten buitenlandse aanbieders voor lijfrenteverzekeringen. Met de nieuwe aanwijzing is het mogelijk geworden om lijfrentekapitaal onder te brengen bij een in Duitsland gevestigde bank. De inleg is, uiteraard mits passend binnen jaar- en reserveringsruimte, als lijfrentestorting aftrekbaar van het inkomen. Ook betaalde premies aan de in Duitsland gevestigde arbeidsongeschiktheidsverzekeraar zijn aan te merken als uitgaven voor inkomensvoorzieningen en daarmee eveneens fiscaal aftrekbaar.

In de kennisgeving is een overzicht gegeven van alle toegelaten buitenlandse pensioenuitvoerders, lijfrente-uitvoerders en uitvoerders van arbeidsongeschiktheidsverzekeringen. Alle andere buitenlandse verzekeraars, banken en beleggingsinstellingen kunnen dus niet optreden als uitvoerder van pensioen- en lijfrenteaanspraken en arbeidsongeschiktheidsverzekeringen die naar Nederlands fiscaal recht 'zuiver' zijn.

Met name emigranten willen nog wel eens verzoeken het opgebouwde pensioen- of lijfrentekapitaal over te hevelen naar een bank of verzekeraar in het woonland van de emigrant. In de regel moet een dergelijk verzoek worden afgewezen. Er zijn nu eenmaal niet zo veel toegelaten buitenlandse uitvoerders en er is geen reden om aan te nemen dat hier op korte termijn verandering in gaat komen.

IBO Vermogensverdeling aangeboden aan Tweede Kamer

Op 8 juli 2022 heeft minister Kaag van Financiën en staatssecretaris van Rij van Fiscaliteit en Belastingdienst het interdepartementale beleidsonderzoek (IBO) Vermogensverdeling aan de Tweede Kamer gestuurd. Mede op basis hiervan gaat het kabinet kijken naar de inrichting van de belasting op arbeid en (inkomen uit) vermogen.

[IBO Vermogensverdeling – licht uit, spot aan: de vermogensverdeling](#)

Het IBO-rapport is een bundeling van kennis over de vermogensverdeling, de belasting op arbeid en vermogen en de belasting op verschillende typen vermogen. Met als doel in kaart te brengen hoe er gekeken moet worden naar de vermogensverdeling en -ongelijkheid en of een maatstaf hiervoor een rol moet spelen in het besluitvormingsproces. Op basis van de volgende constatering in het IBO wordt ook een aantal beleidsopties gepresenteerd die de vermogensverdeling beïnvloeden:

- de vermogensverdeling in Nederland is schever dan eerder gedacht;
- de belasting op de inkomensbronnen verloopt anders dan voorzien bij de Belastingherziening 2001;
- de belasting op de verschillende vermogensbestanddelen is ongelijk.

Belang voor de praktijk

Het gaat te ver om het 117 pagina's tellende IBO in de nieuwsbrief volledig te bespreken. Toch willen wij de lezer de onderwerpen 'eigen woning en pensioen' in het onderdeel 'gelijk belasten van verschillende vermogensvormen' niet onthouden.

De eigen woning en pensioenen zijn volgens het IBO voor huishoudens het belangrijkste onderdeel van hun vermogen. Tegelijk geldt dat de eigen woning en pensioenen per saldo worden gesubsidieerd in plaats van belast zoals de meeste andere vermogensvormen. Zo ontstaat volgens het rapport vermogensongelijkheid. Om de geconstateerde vermogensongelijkheid (enigszins) op te heffen worden de volgende maatregelen voorgesteld:

- eigen woning:
 - verhogen eigenwoningforfait
 - verlagen hypotheekrenteaftrek
 - belasten waardeontwikkeling bij verkoop
- pensioen:
 - beperking van het pensioengevend inkomen tot € 68.000
 - afschaffen nettopensioenregeling

Het is de bedoeling dat de gerealiseerde opbrengst via de inkomstenbelasting wordt teruggesluisd in de vorm van lagere lasten voor huishoudens. De kabinetsreactie op het IBO Vermogensverdeling volgt op Prinsjesdag.

Vraag van de maand

Overgangsrecht bestaande eigenwoningschuld van toepassing bij een verblijvingsbeding?

Vraag

Mijn vriendin en ik hebben in 2010 samen een woning gekocht en gefinancierd met een volledig aflossingsvrije hypotheek van € 300.000. Ieders aandeel in de woning en lening is 50%. In onze samenlevingsovereenkomst hebben wij een verblijvingsbeding opgenomen. Daarmee was het volgens onze adviseur indertijd niet meer nodig dat we een testament zouden op laten stellen. Niet lang geleden is mijn vriendin helaas overleden. De woning heeft nu een waarde van € 500.000. Op de lening hebben wij nooit afgelost. Volgens de notaris moet ik mijn hypotheek laten aanpassen als ik alle rente wil blijven aftrekken. Onzin toch zeker?

Antwoord

Helaas voor jou, maar de notaris heeft wél gelijk. Je hebt op dit moment een aandeel in de woning van € 250.000 en een aandeel in de lening van € 150.000. Met ingang van 2013 is de eigenwoningregeling grondig herzien. Sindsdien moet een eigenwoningschuld in maximaal 360 maanden volledig worden afgelost volgens een ten minste annuïtair aflossingsschema. Gebeurt dat niet, dan is geen sprake van een eigenwoningschuld, maar van een lening in box 3. De rente is in dat geval niet fiscaal aftrekbaar in box 1. Anders gezegd: alléén een annuïteitenhypotheek of lineaire hypotheek kan sinds 2013 nog kwalificeren voor renteaftrek. Omdat in jouw geval sprake is van een aflossingsvrije hypotheek is de rente in principe niet aftrekbaar.

Maar de wetgever heeft in 2013 wel overgangsrecht getroffen voor bestaande eigenwoningschulden ([art. 10bis.1 Wet IB 2001](#)). Dat overgangsrecht komt er op neer dat jouw eigenwoningschuld een eigenwoningschuld in box 1 blijft, dus dat de rente fiscaal aftrekbaar blijft. Maar dat geldt alleen voor het eigen aandeel in de lening, dus voor een bedrag van € 150.000. Voor je vriendin gold natuurlijk hetzelfde. Met het overlijden van je vriendin heb je haar aandeel in de woning en haar aandeel in de lening verkregen krachtens het verblijvingsbeding. Dat is – juridisch – krachtens jullie onderling gesloten overeenkomst. Het is nadrukkelijk géén erfrechtelijke verkrijging. Dat verschil is hier van groot belang.

Als je de lening erfrechtelijk zou hebben verkregen, dan stap je voor de eigenwoningregeling ‘in de voetsporen’ van je overleden partner. Het overgangsrecht dat voor je vriendin gold, geldt vervolgens voor jou. Je hoeft het door jou verkregen aandeel in de lening dan niet aan te passen om de rente op dit deel van de lening in box 1 te kunnen aftrekken. Dit volgt uit [art. 10bis.1 lid 7 Wet IB 2001](#).

Maar zoals gezegd is hier geen sprake van een erfrechtelijke verkrijging maar van een verkrijging op grond van een tussen jou en je overleden partner gemaakte afspraak. Daarvoor geldt dit ‘voetsporenbeleid’ niet. Het door jou verkregen aandeel in de lening moet ‘gewoon’ aan de sinds 2013 geldende regels voldoen om de rente hierover in box 1 te kunnen aftrekken. Dit betekent dat in zoverre de aflossingsvrije hypotheek moet worden omgezet in een annuïteiten- of lineaire hypotheek. Voor je eigen aandeel in de lening blijft het overgangsrecht natuurlijk wel gelden. De rente voor dat aandeel in de aflossingsvrije hypotheek, dus voor € 150.000, blijft dus gewoon aftrekbaar in box 1.

Belang voor de praktijk

Met een verblijvingsbeding in de samenlevingsovereenkomst wordt geregeld dat gemeenschappelijke vermogensbestanddelen bij overlijden toekomen aan de langstlevende partner. Voor de heffing van erfbelasting maakt het niet uit of je erfrechtelijk of krachtens een verblijvingsbeding verkrijgt. De verkrijging krachtens een verblijvingsbeding wordt namelijk aangemerkt als een fictief erfrechtelijke verkrijging ([art. 11 SW 1956](#)). Deze verkrijging wordt daarmee voor de heffing van erfbelasting niet anders behandeld als een ‘echte’ erfrechtelijke verkrijging. Maar voor de heffing van inkomstenbelasting ligt dat anders. Voor een beroep op het overgangsrecht voor bestaande eigenwoningschulden moet de lening krachtens erfrecht zijn verkregen. Een verkrijging krachtens verblijvingsbeding (overeenkomst) is niet hetzelfde en wordt ook niet hetzelfde behandeld. Als het niet wenselijk is dat de hypotheek na overlijden van de partner (deels) moet worden aangepast, kan het raadzaam zijn tóch een testament te

laten opstellen. In (hier) 2010 was daar misschien nog geen noodzaak toe, maar met de wijziging van de eigenwoningregeling per 2013 is dat veranderd.

Om de hypotheeklasten na overlijden van één van de partners te drukken, kan worden overwogen een overlijdensrisicoverzekering te sluiten. Een uitkering uit een overlijdensrisicoverzekering is op grond van [art. 13 Successiewet 1956](#) in principe belast met erfbelasting. Maar samenwoners (en buiten gemeenschap van goederen gehuwde partners) kunnen de heffing van erfbelasting over de uitkering eenvoudig voorkomen. Als de ene partner op het leven van de andere partner een overlijdensrisicoverzekering sluit en hiervoor de premies verschuldigd is, is de uitkering uit die overlijdensrisicoverzekering bij overlijden van de andere partner vrij van erfbelasting. De andere partner kan ditzelfde doen (= kruislings sluiten). Met de uitkering uit de overlijdensrisicoverzekering kan (een deel van) de hypotheekschuld worden afgelost, maar de uitkering kan natuurlijk ook worden gebruikt om (bijvoorbeeld) de toekomstige hypotheeklasten gemakkelijker te kunnen betalen.

Wetgeving en beleid

Beëindigingsmoment van de overbruggingslijfrente

Een overbruggingslijfrente moet – naar keuze – eindigen in het jaar waarin de 65-jarige leeftijd, de AOW-gerechtigde leeftijd of de pensioengerechtigde leeftijd wordt bereikt. De staatssecretaris bevestigt dit nu en herstelt daarmee een fout uit een vorig besluit.

[Besluit van 21 juli 2022, nr. 2022-8234, Stcrt. 2022, 19651](#)

Volgens de wettelijke regeling ([art. 10a.1 Wet IB 2001](#)) dienen uitkeringen uit een overbruggingslijfrente te eindigen in het jaar waarin de gerechtigde de 65-jarige leeftijd bereikt, dan wel het jaar waarin pensioen ingaat. Ten tijde van de invoering van die regeling was voor iedereen nog 65 jaar de AOW-leeftijd. Met het getemporeerd opschuiven van de AOW-leeftijd zouden overbruggingslijfrenten die doorlopen tot de nieuwe AOW-leeftijd fiscaal onzuiver zijn. Dat werd onwenselijk geacht. Daarom heeft de staatssecretaris in 2013 goedgekeurd dat een overbruggingslijfrente ook mag eindigen in het jaar waarin de gerechtigde de AOW-gerechtigde leeftijd bereikt.

In een later besluit ([Besluit van 13 december 2019, nr. 2019-0000024804](#)) werd de uitkeringsperiode van de overbruggingslijfrente beperkt tot uiterlijk de AOW-leeftijd in plaats van het jaar van AOW-gerechtigdheid. Dat was een onbedoelde fout en dit is met het besluit van 21 juli 2022 hersteld.

Belang voor de praktijk

In de praktijk bestond waarschijnlijk weinig onduidelijkheid over de vraag wanneer uitkeringen uit een overbruggingslijfrente moeten eindigen. In haar Vragen en Antwoorden over lijfrenten is de Belastingdienst hier altijd eenduidig over geweest. Zie ook vraag A.13 in [V&A versie maart 2022](#). Het is uiteraard goed dat de staatssecretaris zijn goedkeuring uit 2019 op dit onderdeel verbetert, zodat elke onzekerheid hierover wordt weggenomen.

Overbruggingslijfrenten kunnen alleen worden uitgevoerd door een verzekeraar. Banken en beleggingsinstellingen zijn geen toegelaten uitvoerders. Het is wel mogelijk opgebouwd lijfrentekapitaal, waarop het overgangsrecht voor overbruggingslijfrenten (deels) van toepassing is, over te dragen aan een bank of beleggingsinstelling. Het overgangsrecht gaat daarmee niet verloren. Als de lijfrentegerechtigde op een later moment alsnog een overbruggingslijfrente wil laten ingaan, dan kan dit weliswaar niet bij de betreffende bank of beleggingsinstelling, maar wel bij een verzekeraar.

Er zijn steeds minder verzekeraars die uitkeringsreeksen van lijfrenten aanbieden. Dus ook van overbruggingslijfrenten. Er is wel gevraagd toe te staan de overbruggingslijfrente ook bancaire mogelijk te maken, maar daarop heeft Financiën niet thuis gegeven.

Internetconsultatie Fiscale verzamelwet 2024

Het Ministerie van Financiën is een internetconsultatie gestart over de Fiscale verzamelwet 2024.

[Internetconsultatie Fiscale verzamelwet 2024](#)

De Fiscale verzamelwet 2024 bevat voorgenomen wijzigingen in diverse belastingwetten. Het gaat hierbij om zowel inhoudelijke veranderingen als technische verbeteringen. Via internetconsultatie kan iedereen suggesties doen voor verbetering van de wet- en regelgeving die in voorbereiding is. Belangstellenden konden tot 22 augustus 2022 op deze internetconsultatie reageren.

In het concept voorstel Fiscale verzamelwet 2024 zijn diverse onderwerpen opgenomen waarvan wij hier enkele noemen.

Afkoop lijfrente bij arbeidsongeschiktheid

Al in 2020 heeft de toenmalige staatssecretaris van Financiën bij [Besluit van 8 september 2020, nr. 2020-16039](#) goedgekeurd, dat als een belastingplichtige een lijfrente in verband met langdurige arbeidsongeschiktheid tot een hoger bedrag afkoopt dan het wettelijk maximum van [artikel 3.133 lid 9 onderdeel c Wet IB 2001](#), alleen het bedrag dat hoger is dan dit maximumbedrag wordt aangemerkt als negatieve uitgaven voor inkomensvoorzieningen. Over dit meerdere is de arbeidsongeschikte gerechtigde dan ook revisierente verschuldigd. Deze revisierente bedraagt in beginsel 20% van dit meerdere. In de Fiscale verzamelwet 2024 wordt voorgesteld deze maatregel te codificeren.

Aanpassing giftenaftrek en ANBI-regelgeving

Voor de aftrekbaarheid van periodieke giften geldt dat moet worden voldaan aan het zogenaamde onzekerheidsvereiste. Dit houdt in dat de duur zodanig moet zijn dat er gedurende de periode waarin periodiek geschonken wordt een overlijdenskans is die groter is dan 1%. Omdat het in de praktijk vaak lastig blijkt te zijn om hieraan te voldoen, zeker bij een periodieke gift op twee levens, wordt voorgesteld de koppeling aan het onzekerheidsvereiste los te laten en de periodieke giften te definiëren als aan ANBI's of verenigingen gedane giften in de vorm van vaste en gelijkmatige termijnen gedurende vijf of meer jaren die eindigen uiterlijk bij overlijden.

Een tweede aanpassing heeft betrekking op giften in natura. Voorgesteld wordt om bij giften in natura van meer dan € 10.000 voor de giftenaftrek de eis te verbinden dat er een onafhankelijke taxatie is opgemaakt. Giften boven de € 2.500 komen enkel voor aftrek in aanmerking als er een objectieve waardebeoordeling heeft plaatsgevonden. Daarbij kan gedacht worden aan een taxatierapport of recent aankoopbewijs.

Verduidelijken indexatie woningwaardegrens overdrachtsbelasting

Deze wijziging betreft een verduidelijking in de indexatiebepaling voor de woningwaardegrens van de startersvrijstelling in de overdrachtsbelasting. Hiermee zijn geen inhoudelijke wijzigingen beoogd. De wijziging regelt dat de geïndexeerde woningwaardegrens niet één jaar voordat deze van toepassing is in de wet wordt opgenomen, maar dat deze alleen één jaar van tevoren bekend wordt gemaakt.

Belang voor de praktijk

De verloning van een afkoopsom bij arbeidsongeschiktheid vindt plaats aan de hand van de groene tabel voor bijzondere beloningen. Datzelfde geldt voor de afkoop van een kleine lijfrente, de afkoop van een goudenhanddrukstamrecht en – vanaf 1 juli 2023 – het 'bedrag ineens' dat bij pensioen- of lijfrenteingang door de uitvoerder wordt uitgekeerd. In al deze gevallen is de gerechtigde geen revisierente verschuldigd.

Met de Wet toekomst pensioenen wordt gestreefd naar een gelijkere behandeling van lijfrenten en pensioenen. Hoewel het kabinet op dit punt wel wat gas heeft teruggenomen – zo mag de tijdelijke oudedagslijfrente blijven bestaan – is het toch opmerkelijk dat er voor lijfrenten wél een afkoopmogelijkheid bij arbeidsongeschiktheid bestaat maar voor pensioenen niet. Over de introductie van een dergelijke afkoopmogelijkheid wordt ook in het geheel niet nagedacht en dat is naar onze mening niet terecht.

Als een periodieke gift op één leven wordt gedaan, wordt door de Belastingdienst het voldoen aan het 1%-sterftekanscriterium verondersteld. Vast staat echter dat, uitgaande van de minimum schenkingsduur van vijf jaar, een man jonger dan 46 jaar en een vrouw jonger dan 48 jaar nooit voldoen aan dit 1%-sterftekanscriterium (GBM/GBV 2013-2018). De gehanteerde veronderstelling is dus in veel gevallen onjuist, maar deze veronderstelling wordt desalniettemin zonder meer geaccepteerd. Gaat het om een periodieke gift op twee levens dan gaat de Belastingdienst opeens moeilijk doen, getuige bijvoorbeeld de uitspraak van Hof 's-Hertogenbosch 31 december 2020 ([ECLI:NL:GHSHE:2020:4059](#)). Tegen deze uitspraak loopt overigens nog een cassatieprocedure). Dat dit onheuse verschil in behandeling wordt weggelaten, is dan ook volledig terecht. Het is alleen jammer dat we daarop nog tot 2024 moeten wachten.

Minder leenruimte voor eigen woning per 2023

De financieringslastpercentages dalen voor alle inkomens vanwege de hoge inflatie in 2022. Dat leidt tot minder leenruimte voor hypothecair krediet in 2023. De laagste inkomens worden het hardst geraakt door de inflatie.

[Internetconsultatie Wijzigingsregeling hypothecair krediet 2023](#)

Het ministerie van Financiën heeft de Wijzigingsregeling hypothecair krediet 2023 ter internetconsultatie aangeboden. De tabellen aan de hand waarvan de maximale leenruimte voor hypothecair krediet wordt vastgesteld, worden in overeenstemming met het advies van het [Nibud](#) aangepast. Het komt erop neer dat de financieringslastpercentages voor alle inkomens dalen vanwege de hoge inflatie in 2022. De daling van de maximale leenruimte als gevolg van de hoge inflatie raakt de laagste inkomens het hardst. De maximale leenruimte daalt ook hard voor de hoogste inkomens. Dat houdt mede verband met de beperking van de hypotheekrenteaf trek in de hoogste belastingschijf ([art. 2.10/2.10a Wet IB 2001](#)).

Belang voor de praktijk

Het is geen geheim dat de hoge inflatie op tal van terreinen tot grote problemen kan (zal) leiden. Als mensen meer geld nodig hebben voor de dagelijkse boodschappen, blijft er minder geld over om te verwonen. Geen wonder dan ook dat de leenruimte voor hypothecair krediet daalt. Dat dit vervolgens ook gevolgen kan hebben voor de woningmarkt in het geheel, en daaraan gerelateerd de woningprijzen, zal ook niemand verbazen.

Bij de bepaling van de maximale leenruimte zijn een aantal factoren van belang: al dan niet AOW-gerechtigd, box 1 of box 3 en éénverdieners of tweeverdieners.

De einddatum van deze internetconsultatie is 29 augustus 2022.

Afkoopvoeten pensioen in eigen beheer

In de Internetconsultatie eindejaarsregeling 2022 is uitgewerkt hoe de 'Wet bedrag ineens' uitwerkt voor pensioen in eigen beheer.

[Internetconsultatie eindejaarsregeling 2022](#)

Op 1 juli 2023 treedt de (gewijzigde) Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen voor het onderdeel 'bedrag ineens' in werking. De mogelijkheid om een deel van het ouderdomspensioen – maximaal 10% van de aanspraak – bij pensioen-ingang in een bedrag ineens te laten uitkeren, geldt niet alleen voor het pensioen bij een verzekeraar of pensioenfonds, maar ook voor het pensioen waarvan een eigenbeheerlichaam de uitvoerder is. Maar welk 'bedrag ineens' mag deze uitvoerder nu uitkeren? Hiervoor wordt [art. 3.12 Uitvoeringsregeling loonbelasting 2011](#) aangepast. Daarin wordt met ingang van 1 juli 2023 bepaald dat de vermindering van het ouderdomspensioen vermenigvuldigd moet worden met de afkoopvoet volgens de in dat artikel opgenomen tabel.

Dus als bijvoorbeeld het ouderdomspensioen met € 2.000 daalt en de afkoopvoet 20 bedraagt, dan is het 'bedrag ineens' € 40.000.

Belang voor de praktijk

Helaas zijn de (voorlopige) afkoopvoeten in de ter internetconsultatie aangeboden concept-wettekst nog niet bekend gemaakt. De uitgangspunten die ten grondslag liggen aan de bepaling van de hoogte van de afkoopvoet zijn daarentegen wel bekend gemaakt. Die zijn, onder de tabel, opgenomen in het concept tweede lid van [art. 3.12 Uitvoeringsregeling loonbelasting 2011](#).

In de concept-tabel wordt de hoogte van de afkoopvoet bepaald aan de hand van twee variabelen. Ten eerste is dat de leeftijd van de pensioengerechtigde op 1 januari van het jaar waarin de afkoop plaatsvindt. De tweede variabele is het al dan niet bestaan van een indexatierecht. Voor de vaststelling van de afkoopvoet wordt daarbij uitgegaan van een vaste indexatie van 2% als indexatie is overeengekomen.

Dat het bedrag ineens – het hiervoor gegeven voorbeeld volgend – € 40.000 bedraagt, wil niet zeggen dat de stand van de pensioenvoorziening eveneens met € 40.000 daalt. Deze daling kan hoger of lager uitvallen. De (lagere) pensioenaanspraak moet immers nog steeds actuarieel gewaardeerd worden met inachtneming van een rekenrente van ten minste 4% ([art. 3.29 Wet IB 2001](#)).

De einddatum van deze internetconsultatie is 29 augustus 2022.

Stand van zaken voorstel Wet toekomst pensioenen

Door middel van deze brief informeert minister Schouten de Tweede Kamer over de stand van zaken van het voorstel Wet toekomst pensioenen

[Brief van minister Schouten van 15 juli 2022, kenmerk 2022-0000154749](#)

Deze brief is verstuurd op verzoek van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid, met de bedoeling de Kamer te informeren over eventuele wijzigingen in het wetsvoorstel naar aanleiding van een aantal rondetafelgesprekken en de schriftelijke inbreng bij het wetsvoorstel. De minister geeft aan dat uiterlijk begin september de tweede nota van wijziging zal volgen. Deze nota van wijziging zal, naast enkele redactionele verbeteringen, de volgende aanpassingen kennen:

- Het overgangsrecht voor premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid in verzekerde regelingen, zoals ook toegezegd bij de [nota naar aanleiding van het nader verslag](#).
- Aan de wettekst zal worden toegevoegd dat het delen van het macro-langlevensrisico via de risicodelingsreserve kan plaatsvinden. Dit is reeds aangegeven in de [memorie van toelichting](#), maar komt niet duidelijk genoeg naar voren in de wettekst.
- Het artikel over het communicatieplan wordt technisch verduidelijkt, zodat dit op dezelfde wijze is opgebouwd als het artikel over het implementatieplan.
- Voortzetting van de risicodekking van wezenpensioen tijdens de standaard uitlooperperiode, tijdens de WW-periode en bij vrijwillige voortzetting van de risicodekking wordt mogelijk gemaakt.

Naast deze brief stuurt de minister een [Verzamelbrief](#) pensioenonderwerpen waarin de Kamer wordt geïnformeerd over een aantal pensioenonderwerpen en toezeggingen die zijn gedaan en waaraan uitvoering is gegeven. Daarbij gaat het onder meer over de diversiteit van pensioenfondsbesturen en verantwoordings- en belanghebbendenorganen, en een aanvullend onderzoek naar de omvang van 'de witte vlek', ofwel de groep werknemers die niet aan een pensioenregeling kunnen of willen deelnemen.

Belang voor de praktijk

In het nieuwe pensioenstelsel zullen nieuwe pensioenregelingen het karakter van een premieregeling hebben, waarbij voor alle regelingen voor ouderdomspensioen een leeftijdsonafhankelijke premie wordt voorgeschreven (behalve bij toepassing van overgangsrecht). Dit geldt ook voor premievrije voortzetting van pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid, ook als deze reeds eerder is ingegaan op basis van een uitkeringsregeling. Voor iemand die bij de invoering van het nieuwe pensioenstelsel al een premievrijgestelde pensioenverzekering bij arbeidsongeschiktheid heeft, kan dit betekenen dat de opbouw van zijn pensioen verlaagd wordt. Dit geldt dus ook als de arbeidsongeschikte werknemer een

rechtstreeks op de verzekeraar vorderbaar recht heeft op voortzetting van de betaling van de overeengekomen premiebedragen voor pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid. In die gevallen is overgangsrecht, waar op dit moment nog niet in is voorzien, noodzakelijk. Daarin wordt voor rechtstreeks verzekerde pensioenregelingen alsnog in voorzien.

In het nieuwe pensioenstelsel wordt het nabestaandenpensioen bij overlijden voor pensioeningang verzekerd op risicobasis. Wanneer er geen sprake meer is van deelnemerschap, bijvoorbeeld na ontslag, vervalt de risicodekking. Komt de ex-deelnemer op dat moment te overlijden, dan ontvangen de nabestaanden niets. Om dat risico te beperken, voorziet de Pensioenwet in een aantal regelingen. Per 2023 geldt het volgende:

- *Standaard uitlooperperiode van drie maanden: na beëindiging van een dienstverband anders dan door pensioneren wordt de risicodekking voor het partnerpensioen door de oude pensioenuitvoerder voortgezet. Deze uitlooperperiode is maximaal drie maanden en vervalt als het nieuwe dienstverband eerder begint of de deelnemer pensioneert. De uitlooperperiode is primair bedoeld ter overbrugging van een eventuele 'in between jobs'-periode. Deze standaard uitlooperperiode gaat ook gelden voor wezenpensioen.*
- *WW-uitlooperperiode: de dekking van het risicopartnerpensioen blijft in stand als de werknemer direct na het dienstverband recht heeft op een WW-uitkering. Deze dekking gaat ook gelden voor het wezenpensioen.*
- *Voortzetting van het risicopartnerpensioen voor maximaal drie jaar door uitruil vanuit het opgebouwde pensioenkapitaal. Dit gaat ook gelden voor het wezenpensioen.*
- *Vrijwillige volledige voortzetting van de pensioenregeling.*

Jurisprudentie

Eenmalige uitkering ter compensatie van kosten lijfrente belast

De vergoeding die een verzekeraar betaalt op een lijfrente in verband met te hoge kosten wordt belast in box 1.

[Rechtbank Zeeland-West-Brabant 11 juli 2022, ECLI:NL:RBZWB:2022:3788](#)

Een man krijgt van zijn verzekeraar in 2019 een bedrag uitgekeerd van € 11.550. Dit bedrag wordt uitbetaald ter finale kwijting van een klacht die de man heeft ingediend vanwege het feit dat de verzekeraar te veel kosten in rekening heeft gebracht voor de beleggingsverzekering. De verzekeraar houdt op dit bedrag loonheffing in. De man geeft dit bedrag echter niet op in zijn aangifte inkomstenbelasting. De inspecteur is het hier niet mee eens en stelt het belastbaar inkomen van de man vast met inbegrip van de eenmalige uitkering. Bij de rechtbank voert de man aan dat sprake is van een compensatie voor immateriële schade. Volgens hem is er geen relatie tussen de eenmalige uitkering en een nabetalingsverplichting.

De rechtbank is het hier niet mee eens. Op grond van art [3.102 lid 1 Wet IB 2001](#) wordt hetgeen wordt ontvangen ter vervanging van gederfde of te derven periodieke uitkeringen en verstrekkingen aangemerkt als belaste periodieke uitkering. Tussen de beleggingsverzekering en de eenmalige uitkering is een direct verband. Had de verzekeraar het juiste kostenniveau toegepast, dan had dit uiteindelijk ook geleid tot hogere lijfrentetermijnen. De eenmalige uitkering vervangt daarmee de gederfde (hogere) termijnen van de lijfrente.

Belang voor de praktijk

In het besluit van 20 december 2011 [Inkomstenbelasting. Collectieve compensatieregelingen voor beleggingsverzekeringen](#) geeft de toenmalige Staatssecretaris van Financiën zijn visie op de gevolgen voor de inkomstenbelasting van de collectieve compensatieregelingen voor beleggingsverzekeringen. In dit besluit is te lezen dat op een eenmalige uitkering als de onderhavige dezelfde bepalingen voor de inkomstenbelastingheffing gelden als op de reeds ingegane lijfrente-uitkeringen. De rechtbank meent dat dit ook geldt voor het door de man ontvangen geldbedrag, dat ontvangen wordt om de klacht te beëindigen.

Partnervrijstelling van toepassing bij langdurig samenwonen broer en zus

Partnervrijstelling voor erfgenaam ondanks dat de erflater tijdens samenlevingsperiode met erfgenaam gehuwd was met een op hetzelfde adres inwonende echtgenoot

[Hof Arnhem-Leeuwarden 12 juli 2022, ECLI:NL:GHARL:2022:5910](#)

Broer woont sinds 1969 op hetzelfde adres als zijn zus en haar echtgenoot. Na het overlijden van de echtgenoot in 2017 blijven broer en zus met elkaar samenwonen zonder samenlevingscontract. In 2019 overlijdt ook de zus. De broer is enig erfgenaam en doet in de aangifte erfbelasting een beroep op de partnervrijstelling ([art. 32 lid 1 sub a Successiewet 1956 \(SW\)](#)). De inspecteur en ook de rechtbank concluderen dat dit niet juist is. Broer is geen partner in de zin van [art. 1a SW](#). Hier is de vrijstelling voor overige verkrijgers ([art. 32 lid 1 sub f SW](#)) van toepassing. Het Hof denkt hier anders over. Broer en zus staan gedurende een onafgebroken periode van ten minste vijf jaren ingeschreven op hetzelfde woonadres in de basisregistratie personen en voldoen daarom aan de voorwaarden van [art. 1a SW](#). Dat de echtgenoot van de zus gedurende een deel van die vijf jaar ook haar partner was, doet hier niets aan af.

Belang voor de praktijk

Om als partner voor de erfbelasting te worden aangemerkt, moet worden voldaan aan een aantal eisen die zijn neergelegd in [art. 1a SW](#). Eén van die eisen is dat de zorgverplichting is vastgelegd in een notarieel samenlevingscontract óf, bij het ontbreken daarvan, dat beide partners minimaal vijf jaar ingeschreven staan op hetzelfde woonadres. In het geval van de broer wordt weliswaar voldaan aan de laatste eis, maar kon volgens het oordeel van [Rechtbank Gelderland 8 juni 2021, ECLI:NL:RBGEL:2021:2829](#) de periode waarin de zus gehuwd was niet worden meegeteld. Broer kan in die periode immers niet kwalificeren als partner van de zus. Volgens de rechtbank ging de vijfjaarstermijn daarom pas in ná het overlijden van de echtgenoot van de zus. Volgens het oordeel van het hof blijkt niet dat de wetgever dit beoogd heeft. Nu broer en zus voldoen aan de eis dat zij meer dan vijf jaar op hetzelfde woonadres wonen hebben zij recht op toepassing van de partnervrijstelling.

Sloopwoning is geen eigen woning

Een man koopt twee woningen met de bedoeling deze te slopen en vervolgens over te gaan tot nieuwbouw van één woning. De rechter oordeelt dat de eigenwoningregeling niet van toepassing is zolang er geen concrete stappen zijn gezet waaruit in redelijkheid blijkt dat de bouwwerkzaamheden binnen afzienbare tijd gaan beginnen.

[Hof Den Haag 14 juni 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:1040](#)

Een man koopt in 2009 twee woningen. Hij heeft het plan om de woningen te laten slopen en op het grondstuk een nieuwe eigen woning te laten bouwen. Als gevolg van problemen met het bestemmingsplan van de gemeente en de langdurige bezwaarprocedure kunnen de sloopwerkzaamheden pas in juli 2015 starten. Nadat sloop en bodemsanering zijn voltooid, starten de bouwwerkzaamheden in 2016. De bouwwerkzaamheden moeten echter al snel worden gestaakt omdat de gemeente renovatiewerkzaamheden moet uitvoeren waardoor bouwverkeer onmogelijk is.

De man brengt de betaalde hypotheekrente over de jaren 2013 en 2014 in aftrek bij zijn aangifte inkomstenbelasting in de gedachte dat er sprake is van een woning in aanbouw. De inspecteur corrigeert de aangifte. De man is het hier niet mee eens en legt de zaak voor aan de rechter. In eerste aanleg stelt Rechtbank Den Haag de inspecteur in het gelijk ([ECLI:NL:RBDHA:2021:11231](#)). De man gaat in beroep.

Hof Den Haag is van mening dat er in 2013 en 2014 nog geen sprake is van een woning in aanbouw. De man slaagt er namelijk niet in om aannemelijk te maken dat er in 2013 en 2014 voldoende concrete stappen zijn gezet waaruit blijkt dat bouwkundige werkzaamheden binnen afzienbare tijd zouden beginnen. Dat is volgens de rechter pas het geval bij de start van de sloopwerkzaamheden in 2015.

Belang voor de praktijk

In [art. 3.111 Wet IB 2001](#) is gedefinieerd wat er onder een eigen woning moet worden verstaan. In het derde lid is opgenomen dat een woning ook wordt aangemerkt als eigen woning als een belastingplichtige aannemelijk maakt dat de woning 'in aanbouw is' en uitsluitend bestemd voor eigen bewoning in het kalenderjaar of in een van de daaropvolgende drie jaren. Verder bepaalt [art. 3.111 lid 3 Wet IB 2001](#) dat er sprake is van een woning in aanbouw in het geval van een bouwkafeel waarbij concrete stappen zijn gezet voor het in gang zetten van bouwkundige werkzaamheden voor de realisatie van een eigen woning. Zodra de bouwkundige werkzaamheden zijn gestart, wordt aangenomen dat de concrete stappen in ieder geval zes maanden voor de start van de bouwkundige werkzaamheden zijn gezet.

Welke stappen als voldoende concrete stappen moeten worden aangemerkt is ter beoordeeling aan de inspecteur. Bij een nieuwbouwwoning is dat in ieder geval vanaf het moment van sluiten van de koop-/aannemingsovereenkomst. In andere gevallen volgt uit de fictie van [art. 3.111 lid 3 Wet IB 2001](#) dat ook sprake is van een woning in aanbouw vanaf de periode die aanvangt zes maanden voorafgaande aan de feitelijke start van de bouwwerkzaamheden.

Vordering ontslag hoofdelijke aansprakelijkheid afgewezen

Een partij verschijnt niet in de procedure en voert ook geen verweer. Voor een rechter reden om de vordering tot ontslag uit de hoofdelijke aansprakelijkheid toe te wijzen op voorwaarde dat de vordering niet onrechtmatig of ongegrond is. De eiser slaagt er niet in om dit aan te tonen met als gevolg dat de vordering wordt afgewezen.

[Rechtbank Overijssel 2 mei 2022, ECLI:NL:RBOVE:2022:1424](#)

Een vrouw en een man wonen ongehuwd samen in de woning van de vrouw. In 2011 verbreken zij de relatie en vertrekt de man uit de woning. Sinds 2009 is hij hoofdelijk aansprakelijk voor de rente en aflossing van een hypothecaire lening op de woning van de vrouw. Na de scheiding onderzoekt de man de mogelijkheden om ontslagen te worden uit de hoofdelijke aansprakelijkheid. De vrouw reageert helemaal niet. Omdat de man ruim 10 jaar later problemen ondervindt bij de financiering van een aan te schaffen woning vordert de man in kort geding dat de vrouw wordt veroordeeld om ervoor te zorgen dat hij wordt ontslagen uit de hoofdelijke aansprakelijkheid.

De rechter erkent dat de man een spoedeisend belang heeft en gaat over tot beoordeeling van de vordering. De vrouw verschijnt niet op de zitting en voert ook geen verweer. Dit heeft tot gevolg dat de rechter de vordering van de man in principe kan toewijzen. Voorwaarde is wel dat de vordering niet onrechtmatig of ongegrond is ([art. 139 Rv](#)). De rechter is van mening dat onvoldoende aannemelijk is geworden dat er een rechtsgrond bestaat voor de vordering van de man. Helaas weten we niets over de achtergrond van het tot stand komen van de hoofdelijke aansprakelijkheid van de man. Naar alle waarschijnlijkheid heeft de geldverstrekker bij het aangaan van de lening geëist dat de man mede hoofdelijk aansprakelijk zou worden omdat het inkomen van de man nodig was om de lening te kunnen aangaan. De man heeft dit in de procedure ook niet nader toegelicht.

Omdat er destijds geen samenlevingsovereenkomst is opgesteld, kan daarin ook geen aanwijzingen worden gevonden. Daarnaast merkt de rechter op dat het enkele feit dat vrouw eigenaar is van de woning betekent niet betekent dat zij voor ontslag uit de hoofdelijke aansprakelijkheid moet zorgen bij het einde van de relatie.

De rechter wijst de vordering van de man af.

Belang voor de praktijk

Voor de man een bijzonder onwenselijke uitkomst waardoor hij nog steeds ernstig wordt belemmerd bij de financiering een woning. Dat het ook anders kan aflopen blijkt uit een uitspraak van de rechtbank Rotterdam van 29 mei 2019 ([ECLI:NL:RBRO:2019:4604](#)) in een vergelijkbare zaak. De rechter oordeelt in die procedure dat naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet acceptabel is dat de vertrokken ex-partner nog hoofdelijk aansprakelijk blijft. Daarbij wegen de uit de hoofdelijke aansprakelijkheid voortvloeiende financiële risico's en belemmeringen en het feit dat de relatie al meer dan 10 jaar is verbroken zwaar. "Het belang van de vrouw bij het beëindigen van de hoofdelijke verbondenheid voor de hypotheek op de woning van de man zo nodig door verkoop, prevaleert daarom boven het belang van de man bij handhaving van de huidige situatie."

Beide procedures benadrukken het belang van goede afspraken als een van de partners hoofdelijk aansprakelijk wordt voor een hypothecaire lening op de woning van de andere partner. Een clause in een samenlevingsovereenkomst of huwelijkse voorwaarden kan ervoor zorgen dat de vertrekkende partner niet financieel wordt belemmerd na verbreking van de relatie.

Nieuwsbrief Fiscaal Juridische Actualiteiten

De Nieuwsbrief Fiscaal Juridische Actualiteiten wordt verzorgd door Nationale-Nederlanden Bank en Nationale-Nederlanden Levensverzekering Maatschappij.

Redactie

Ferd Beukers
Hans IJskes
Gerda Lagarde
Maarten van Mierlo
Ruben Stam

Wilt u opgenomen worden op de verzendlijst of wenst u de nieuwsbrief niet meer te ontvangen? Stuur dan een e-mail naar fia@nn.nl.

Voor eventuele onjuistheden aanvaarden wij geen aansprakelijkheid.

© 2022 Nieuwsbrief Fiscaal Juridische Actualiteiten - Nationale-Nederlanden